

De hobbyfokkers Hans en Marga Ham hebben hun limousinkoeien vooral om van te genieten. Vorig jaar leverde de verborgen kwaliteit in de veestapel plotseling de veilingtopper op een LCO-veiling op. Vlees van de vrouwelijke dieren verkopen ze vers vanuit huis.

Hans en Marga Ham: 'Bij limousins moet je eerst nadenken en dan ondernemen, niet andersom'

De groene weilanden zijn regelmatig doorsneden door brede sloten. Het water staat slechts een tiental centimeters onder het maaiveld. Een koppel roodbruine limousins doorbreekt dit eenvormige, maar fraaie landschap. Het zijn de koeien van Hans (60) en Marga (57) Ham-Timmerman die in het dorpje Berkenwoude, vlakbij Gouda, rustig liggen te herkauwen. Ze kijken op wanneer een vreemdeling het weiland betreedt. De grote dekstier LCO Umberto komt in de benen en meldt zich bij de bezoekers. Enkele liefkozende woordjes van Marga zijn genoeg om de stier gerust te stellen. Gedreven beginnen Hans en Marga te vertellen over hun passie: de limousins. 'Het is een erfenis van pa Timmerman', vertelt Hans. 'Hij had een melkveebedrijf met daarnaast een loonbedrijfje. Destijds kocht hij bij een klant twee limousinkoeien, elk met een kalfje. Na verloop van tijd zijn de melkkoeien vertrokken. De broers van Marga hebben het loonbedrijf voortgezet en de limousins zijn in 1987 onder de vier kinderen verdeeld.' Marga, toen inmiddels getrouwd met Hans, erfde ook twee koeien. Het was het begin van wat uit zou groeien tot een gezamenlijke hobby.

Vier stiermoeders

Al snel werd de veestapel van Hans en Marga uitgebreid met een aantal aangekochte pinken. 'Wij hebben zelfs nog overwogen om het professioneel op te zetten', vertelt Hans. 'Maar dan moesten we een grote schuur bouwen en ik was toen al veertig.' Hij bleef daarom werkzaam bij Van Hattum en Blankevoort en is daar verantwoordelijk voor documentcontrole bij grote projecten. 'Dit is hobby', stelt Hans. 'We verdienen hier niet veel mee, maar vinden het gewoon erg leuk om te doen. Marga is echt een boerin, die doet niets liever dan achter werken. En ik vind het geweldig als ik uit mijn werk kom en een kruiwagen of zeven mest achter de koeien kan weg-

scheppen. Dan kom ik in een compleet andere wereld.'

In totaal bevolken 23 stuks limousins, van klein tot groot, de stallen van Ham. Acht koeien zorgen jaarlijks voor de aankoop van nieuw fokmateriaal. Naast de limousins hebben Hans en Marga ook nog veertig fokkoeien.

Het echtpaar is unaniem over wat hen aanspreekt in het limousinras. 'De fijnheid en elegantie in de hele koe, het ge-

makkelijke afkalven en de uitstekende moedereigenschappen', zo verwoordt Hans hun enthousiasme. Dat enthousiasme voor het ras brengt Hans ook in de praktijk als bestuurslid van het limousinstamboek. Hij vertegenwoordigt regio West en is sinds kort vice-voorzitter.

De nog prille carrière van het fokken met limousins begint zijn vruchten inmiddels af te werpen. Vier van de acht moederdieren zijn geselecteerd stiermoeder voor het Limousin Centrale Opfokstation (LCO). Vorig jaar kwam de eerste stier van Ham onder de hamer. 'Omdat wij als nieuweling vreemd bloed brachten werd het de veilingtopper. De veilingmeester sloeg hem uiteindelijk voor 2700 euro af. Wij voelden ons de koning te rijk', glimlacht Hans.

Verkoop van vers vlees

Ham houdt alleen de vrouwelijke dieren aan. De stiertjes gaan op een leeftijd van acht tot tien maanden naar een afmester. 'Alle vrouwelijke dieren fokken we op totdat ze twee jaar oud zijn. We selecteren de vaarzen waarmee we verder

willen fokken en de rest slachten we, verspreid over het jaar, op een leeftijd van 24 maanden. Ze wegen dan ongeveer 350 kilo geslacht gewicht. Dat is niet veel, maar wij mesten ze ook niet. In de zomer lopen ze buiten en in de winter krijgen ze gras, hooi en maximaal twee kilo brok. Het vlees verkopen we vers vanuit huis.'

Buurman Robert van der Elst verzorgt het hele proces van slachten. 'Hij brengt de koe naar een slachterij waar het grove werk gebeurt. Vervolgens maakt hij in zijn mobiele slachterij het vlees netjes klaar. Op een zaterdagochtend brengt hij de gekoelde vrachtauto hier en gaan we alles in evenredige porties van tien kilogram verpakken. Marga belt in de weken eraan voorafgaand de vaste klanten en neemt de bestellingen op. Op za-

terdagmiddag komen de mensen het vlees ophalen en voordat de avond valt is alles klaar.' Marga vult aan: 'Het voordeel hiervan is dat we niet altijd mensen over de vloer hebben, maar slechts vier tot zes keer per jaar een dag druk zijn.' Dat het vlees hoog aangeschreven staat blijkt uit het feit dat zelfs mensen uit Almere en Amsterdam vlees komen kopen. 'We verkopen het vlees voor zes euro per kilogram', vertelt Hans. 'De kwaliteit die mensen hier krijgen is bij geen slagerij te koop. Het is extreem mals en door sobere voeding beslist niet vet. Voor ons is het voordeel dat we ongeveer twee euro per kilo meer krijgen dan via de reguliere handel en dat is meer dan de kosten voor het slachten', stelt Hans.

Aan de ketting

Hans en Marga geven eerlijk aan dat limousins karaktervolle dieren zijn. 'Dat spreekt ons juist aan, maar niet iedereen kan daarmee overweg', verzekert Marga. 'Bij dit ras moet je eerst nadenken en dan ondernemen, niet andersom. Het jongvee staat bij ons in de winter aan de ketting en daar hebben we de rest van hun leven gemak van.'

Ook de koeien staan in de winter op de grupstal. Tussen twee koeien zitten enkele meters ruimte afgescheiden door een ijzeren hek, aan de achterkant voorzien van deurtjes om het uitmesten te vergemakkelijken. Als de koeien dicht, plaatsen een hek aan de voorkant en de koe wordt losgemaakt. 'De eerste twee dagen komen we niet bij de koe in het hok omdat ze dan best fel is', vertelt Marga. 'Na twee dagen zetten we de koe weer vast en blijft het kalf er los bij lopen.'

Het echtpaar heeft de koeien vooral om ervan te genieten. 'Als een kalf voor het eerst gaat staan hoor je de andere koeien neuren. Het lijkt dan alsof ze juichen, dat is toch prachtig', vertelt Marga. Wat betreft fokdoel streven Hans en Marga het mixte type na. 'Met keuringen doen we overigens niet mee, dat hoeft van ons niet zo nodig. Wij hoeven niet een kampioen of een ki-stier te fokken. Wij zijn met elk kalf blij, als het maar leeft. Welke plaats de koeien bij het echtpaar innemen, illustreert Hans met een treffend beeld. 'Als we kinderen zouden hebben, hadden we de limousins waarschijnlijk niet gehad.'

Florus Pellikaan

Hans Ham: 'De kwaliteit die mensen hier krijgen is bij geen slagerij te koop'

Passie voor limousins

Ursula, een van de vier stiermoeders, omringd door twee kalfjes